

NACIONALINĖ LOTYNŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS OLIMPIADA
2026 m.

Trečius ir daugiau metų besimokantiems moksleiviams

Užduočių atlikimo laikas 2 val.

dalyvio vardas, pavardė

mokyklos pavadinimas

Maksimalus taškų skaičius 80

Vertinimas:

TEKSTAS.

De celeberrimis pictoribus Graecis (pagal Plinijaus Vyresniojo *Gamtos istorija*, XXXV. 65–66)

Saeculō quārtō a. Chr. duo celebrēs pictōrēs Graecī Zeuxis et Parrhasius vīxērunt. Saeculō prīmō a. D. scrīptor Rōmānus C. Plīnius Secundus in *Historiā nātūrālī* dīcit Zeuxidem et Parrhasium celeberrimōs pictōrēs Graecōs fuisse. Plīnius etiam dē certāmine eōrum nārrat. Ōlīm Athēnīs Parrhasius in certāmen cum Zeuxide dēscendit. Zeuxis pīnxit ūvās tam vērīs ūvīs simīlēs, ut avēs ad tabulam pictam advolārent. Parrhasius ita pīnxit linteum, ut quasi vērūm repraesentāret. Zeuxis, iūdicīō avium tumēns, tabulam competītōris suī īnspēxit et dīxit: „Linteum removē et, quid pīnxissēs, nōbīs ostende“. Tum errōrem suum intellēxit et palmam Parrhasiō concessit. Et rēctē: ipse enim volucrēs fefellit, Parrhasius autem artificem ipsum.

Et postea Zeuxis pīnxit puerum ūvās ferentem; ad eās ūvās avēs advolābant, sicut ad vērās. Pictor tamen contentus nōn erat et īrātus: „Ūvās, – inquit, – melius quam puerum pīnxī; puer similis esse nōn vidētur, sī avēs ad eum advolāre nōn timuērunt“.

advol|o, āre, āvī, ātum atskristi, atlėkti;

advolarent *conciunctivus imperfecti activi pl. 3*

av|is, is f paukštis

celeb|er, ris, re garsus, įžymus

certām|en, inis n varžybos

competīt|or, ōris m varžovas

concēd|o, ere; cessī, cessum pripažinti, užleisti (kam ką)

content|us, a, um patenkintas

dēscend|o, ere; scendī, scēsum leistis

err|or, ōris m klaida

fer|o, re; tulī, lātum nešti

īnspic|io, ere; spexī, spectrum pažvelgti

īrāt|us, a, um piktas

ita... ut taip, kad

iūdicī|um, ī n teismas; sprendimas

linde|um, ī n drobė, audinys

melius quam geriau negu

ostend|o, ere; tendī, tentum parodyti

palm|a, ae f palmė; pergalės prizas; pergalė

Parrhasi|us, ī m Parosijos

ping|o, ere; pīnxī, pictum piešti, tapyti;

pinxisses *conciunctivus plusquamperfecti activi, sg. 2*

praeclār|us, a, um žymus, garsus

rēct|ē teisingai

repraesent|o, āre, āvī, ātum atkurti, pamėgdžioti

repraesentāret *conciunctivus imperfecti activi sg. 3*

simil|is, e (+ dat.) panašus (į ką)

tam... similes, ut tokias panašias, kad

tim|eo, ēre, uī bijoti

tum|eo, ēre, uī (+ abl.) pūstis (dėl ko), didžiuotis (kuo)

ūv|a, ae f vynuogė

vēr|us, a, um tikras

vid|eo, ēre; vīdī, vīsum *pass.* atrodyti **non videtur** neatrodo

vīv|o, ere; vīxī, vīctum gyventi

volucr|ēs, ium f sparnuočiai

Zeux|is, idis m Dzeuksidas

A. TEKSTO SUPRATIMAS

1. Atsakykite į klausimus, parinkdami teisingą atsakymą.

- i. Plinius Secundus certamen pictorum vidit et in suo opere de eo narravit. (a) verum (b) falsum
- ii. Scriptor Romanus eodem tempore cum Zeuxide et Parrhasio vivebat. (a) verum (b) falsum
- iii. Plinius de celebribus artificibus Graecis scripsit. (a) verum (b) falsum
- iv. *Historia naturalis* fuit opus celeberrimi pictoris Graeci. (a) verum (b) falsum
- v. Aves volebant ad uvas a Zeuxide pictas. (a) verum (b) falsum

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą variantą.

- i. **Koks Plinijaus Sekundo vardas (*praenomen*)?**
 a) Gnėjus b) Cecilijus c) Gajus d) Cezaris
- ii. **Kur gyveno Dzeuksidas ir Parasijas:**
 a) in libris Plinii b) in Graeciā c) Romae d) nemo novit
- iii. **Ką suklaidino Parasijas?**
 a) Zeuxidem b) se ipsum c) spectatores d) aves
- iv. **Ką Dzeuksidas nutapė varžyboms?**
 a. tabulam pictam c. aves
 b. uvas d. puerum uvas ferentem
- v. **Ko nesuprato Dzeuksidas?**
 a. tabulam linteo tectam esse c. linteum verum esse
 b. linteum pictum esse d. uvae non verae sunt
- vi. **Kaip baigėsi varžybos?**
 a. Zeuxis Parrhasium vicit c. Parrhasius errorem suum intellexit
 b. nemo vicit d. Parrhasius Zeuxidem vicit

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

3. Atsakykite į klausimus lietuviškai ir kuo tiksliau išrašykite tą sakinio dalį, kurioje slypi atsakymas.

- i. Kur vyko dailininkų varžybos? _____
- ii. Kodėl paukščiai sulėkė prie paveikslo? _____

- iii. Kodėl Dzeuksidas buvo nepatenkintas savo antruoju paveikslo? _____

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 6).

Suma:

4. Atsakykite į klausimus lotyniškai:

- i. Qui erant Zeuxis et Parrhasius? _____
- ii. Quis erat Plinius? _____
- iii. In quo opere Plinius de certamine pictorum narrat? _____
- iv. Cum quo Zeuxis de gloriā certavit? _____
- v. Quem Zeuxis fefellit? _____
- vi. Quid postea Zeuxis pinxit? _____

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

B. GRAMATIKA

1. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingą variantą.

- i. Veiksmožodžiai *removē* ir *ostende* skiriasi:**
 - a) skaičiumi
 - b) asmenuote
 - c) nuosaka
 - d) asmeniu
- ii. Daiktavardžiai *uvas* ir *aves* skiriasi:**
 - a) linksniu
 - b) skaičiumi
 - c) gimine
 - d) linksniuote
- iii. Daiktavardžiai *certamine* ir *iudicio* skiriasi:**
 - a. gimine ir linksniuote
 - b. skaičiumi
 - c. tik gimine
 - d. tik linksniuote
- iv. Sakinyje *tabulam competitoris sui inspexit* žodis *competitoris* yra:**
 - a) sg. gen.
 - b) pl. dat.
 - c) pl. abl.
 - d) pl. acc.
- v. Žodis *pictam* yra:**
 - a) būdvardis
 - b) participium praesentis activi
 - c) participium perfecti passivi
- vi. Posakis *Athenis* atsako į klausimą:**
 - a) unde?
 - b) ubi?
 - c) quando?
 - d) quo?
- vii. Sakinyje *Saeculo primo Plinius Secundus Historiam naturalem* scripsit žodžių junginys *Saeculō primō* yra:**
 - a) abl. absolutus
 - b) abl. loci
 - c) abl. temporis
 - d) dat.
- viii. Sakiniuose *duo celebres pictores Athenis vixerunt* ir *Plinius dicit Zeuxidem et Parrhasium pictorēs celebres fuisse* žodis *pictores* skiriasi:**
 - a) linksniu
 - b) linksniuote
 - c) skaičiumi
 - d) niekuo nesiskiria
- ix. Koks šalutinis sakinyje yra šiame sakinyje: *Puer similis esse nōn vidētur, sī avēs ad eum advolāre nōn timuērunt?***
 - a. laiko
 - b. priežasties
 - c. sąlygos
 - d. tikslo
- x. Kokia sintaksinė konstrukcija yra sakinyje *Plinius dicit Zeuxidem et Parrhasium celeberrimōs pictōrēs Graecōs fuisse?***
 - a. nominativus cum infinitivo
 - b. accusativus cum infinitivo
 - c. ablativus absolutus
 - d. coniugatio periphrastica

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

2. Suraskite tekste ir įrašykite **po du** nurodytos formos veiksmažodžius.

Praesens indicativi activi	
Imperativus	
Infinitivus	
Imperfectum indicativi activi	
Participium praesentis activi	

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai išrinktą žodį 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

3. Pakeiskite vienaskaitą daugiskaita ir atvirkščiai:

linteum remove et ostende – _____.

ad tabulam pictam – _____

aves veris similes – _____

puerum uvam ferentem – _____

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 8).

Suma:

C. LOTYNIŠKI POSAKIAI. ŽODYNAS

- Dabartinės Škotijos teritorijoje gyveno gentys, kurias romėnai vadino piktais (*picti*). Matyt, dėl papročio tatuiruoti kūną. Remdamiesi teksto žodynu pasakykite, ką reiškia šis genties pavadinimas. _____
- Ką reiškia tekste esančios santrumpos *a. Ch.* ir *a. D.*? Parašykite pilnais žodžiais lotyniškai.
 - Chr.* = _____ – liet. _____;
 - D.* = _____ – _____.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 3).

Suma:

3. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingą atsakymą.

i. Kuris iš lotyniškų posakių reiškia *nuo pradžios*?

- a) ab initio b) ab antiquo c) ab urbe condita d) de profundis

ii. Kuris iš šių posakių atitinka lietuvišką patarlę *toks tokį pažįsta*?

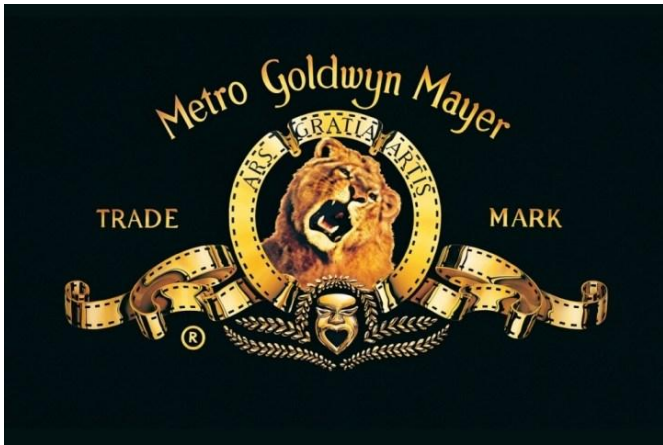
- a) Qualis rex, talis grex. c) Similis simili gaudet.
b) Similia similibus curantur. d) Silent leges inter arma.

iii. Kuris iš šių lotyniškų posakių reiškia, kad knygoje nenurodyti leidimo metai?

- a) sine loco b) sine cura c) sine odio d) sine anno

iv. Kuris iš šių lotyniškų teigia, jog *trečio kelio nėra*?

- a) Idem per idem. c) Tertius gaudet.
b) Cave ne cadas. d) Tertium non datur.

v. Ką reiškia JAV žiniasklaidos bendrovės Metro Goldwyn Mayer logotipe įrašytas moto *Ars gratia artis*?

- a) Menas meno malone
- b) Menas dėkoja menui
- c) Menas dėl meno
- d) Menas dėkingas menui

vi. Kokios valstybės moto yra *E pluribus unum*?

- a) Jungtinės Karalystės
- b) Jungtinių Amerikos Valstijų
- c) Jungtinių Arabų Emyratų
- d) Sovietų Sąjungos

vii. Ką jis reiškia?

- a) Iš daugelio – vienis
- b) Vienas už visus
- c) Visi už vieną
- d) Su daugeliu vienybė

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 7).

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Perskaitykite eilėraščio posmą ir pasakykite, apie ką kalba poetas/ kas yra poeto motina?

Dabar mano motina – Vilniaus baroko
Alma Mater: dabar ji mane, filomatų
Ir filaretų mokinį, globia ir moko.
(Eduardas Mieželaitis, *Alma mater*)

2. Kurios romėnų deivės vardą turi J. K. Rowling romano *Haris Poteris* herojė profesorė Makgonagal? Ką šis vardas sako apie jos charakterį? _____

3. Marse yra aukščiausias Saulės sistemos ugnikalnis. Jis pavadintas graikų mitinio kalno vardu. Koks tai vardas? _____

4. Apie kokių mitinių personažų meilę lietuvių poetai Česlovas Milošas, Janina Degutytė, Judita Vaičiūnaitė, Alfonsas Nyka-Niliūnas sukūrė eilėraščių?

- a) Enėjo ir Didonės
- b) Jasono ir Medėjos
- c) Orfėjo ir Euridikės
- d) Helenės ir Pario

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 4).

Suma:

5. Parašykite šių graikų dievų ir herojų lotyniškus atitikmenis, pvz., Dzeusas – Jupiteris:

- Demetra –
 Hera –
 Hestija –
 Arėjas –
 Hermis –
 Hefaistas –
 Kronas –
 Erotas –
 Heraklis –
 Nikė –

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 10).

Suma:

6. Julijus Cezaris *Užrašus apie galų karą* pradeda taip: *Gallia omnis divisa in partes tres* – „Visa Galija padalyta į tris dalis“. Žiūrėdami į žemėlapiį atsakykite į klausimus.

- i. Kokios trys svarbiausios galų gentys gyveno tose trijose dalyse?
Aquitania – akvitanai
(Gallia) Belgica – _____
(Gallia) Celtica – _____
- ii. Kokia dabartinė valstybė užima didžiąją senosios Galijos teritoriją?

- iii. Pietinę, anksčiausiai užkariautą Galijos dalį romėnai vadino *Provincia nostra* (Mūsų provincija). Šis pavadinimas perėjo į dabartinės kalbas. Kaip dabar vadinama ta pietinė Prancūzijos sritis?

- iv. Romėnai Užalpinę Galiją vadino *Gallia bracata* „kelnes dėvinčia Galija“, taip pabrėždami, kad jos gyventojai vilki romėnams nebūdingą drabužį. O kaip buvo vadinama romėnų užkariauta ir romanizuota Galijos dalis, kuri jau dėvėjo romėnams būdingą drabužį?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma: